

Historie

In de afgelopen periode is een vraag gesteld over de betekenis van de windvaan op onze Vermaning. Daar is nog nooit bij stil gestaan, maar een onderzoekje waard. Als we aan de voorkant naar boven kijken, dan zien we het beeld zoals op de foto hiernaast. Een fraai ornament met daar boven op de windvaan. Deze is niet altijd goed te zien, maar voor zover we op dit moment weten, wijkt die af van de gebruikelijke windvanen. Om na te gaan of dit altijd op de Vermaning heeft gestaan, hebben we oude foto's geraadpleegd. Op een foto uit 1906 komt dit ornament met vaan al voor. Dat moet ook wel, omdat de onbekende architect op de hiernaast afgebeelde 'Schetsteekening eener nieuw te bouwen kerk voor de doopsgezinde gemeente te Uithuizen' een dergelijk ornament al had getekend. Maar er staat géén windvaan op getekend. Dat betekent dat deze óf tijdens de bouw óf later op het ornament is geplaatst. Op dit moment weten we niet wanneer en ook niet wie de maker is. De windvaan, zoals we die tegenwoordig zien, ziet er, van dichtbij uit op de onderste foto. Natuurlijk de vraag of de hartjes, het bloemetje, de ruit in de punt en de ruit aan de voorkant, die open gewerkt is met een ruit, ook een betekenis hebben. Volgens Pim Braskamp, kenner van windvanen, is het een fantasie van de maker.

[Oet Mennisten Toentje - september 2010]

Historie

Enige weken geleden kwam ik via molenaar Bob Poppen te weten dat de windvaan op onze Vermaning overeenkomsten vertoont met de windvaan op het poortgebouw van de Asingaborg in Middelstum. Cees Reinders uit Middelstum vertelde dat deze windvaan drie harten heeft, maar verder geen versiering. De harten in deze vaan zijn afkomstig uit het familiewapen van Everardus Everardi ab Emda (d' Emda).

In de 16e eeuw werd in Middelstum op een appelhof achter de kerk op een wierde een huis gebouwd door Hercules van Ewsum. Dit huis lag op het terrein van de Asingaheerd. Het huis bleef in bezit van de familie van Ewsum tot 1596, toen het in bezit kwam van de familie Veelcker. Enkele jaren later is Asinga in bezit van Everardus Everardi ab Emda (d' Emda). Deze was tot 1594 raadsheer geweest van Groningen en gold voor zeer rijk. In 1587 was hij getrouwd met Albertien Veelcker. Zij hebben in 1611 het nog bestaande poortgebouw laten bouwen, met daarop de windvaan en de drie harten. Zij waren katholiek gebleven en het gebouw diende als schuilkerk. Bij restauratie zijn dan ook sporen gevonden van de uitoefening van de katholieke godsdienst. In 1744 werd de Asingaborg afgebroken - alleen het poortgebouw en een schuur bleven gespaard.

Heeft nu de onbekende maker van de windvaan van onze Vermaning voor de harten zijn inspiratie uit Middelstum gehaald? Daarbij misschien heimelijk verwijzend naar de katholieke afkomst van Menno Simons? Of heeft hij zich laten leiden door de diepere betekenis van de symboliek van twee harten en een bloem met zes bloemblaadjes?

Misschien was de maker wel jong en verliefd en kwam zo op het idee van de harten, wie weet. Voorlopig zal het wel een raadsel blijven en houden we het gewoon op de fantasie van de maker.

[Oet Mennisten Toentje - oktober 2010]

website voor windvanen: <http://www.brascamp.nl/windvaan>